

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף קכא

למדנו במשנה שאין מעידים על אדם שראו חיה אוכלת בו כי עדיין יתכן שלבסוף הוא ניצל.

ממקום שנפשו יוצאה: אם ראו אותה אוכלת אבר שהנשמה תלויה בו מעידים עליו, כי בודאי הוא ימות.

שחט בו שניים או רוב שניים: כלומר הקנה והושט.

אלא מעתה יהא גולה על ידו: במקרה שהוא שחט אותו בשוגג בשניים או רוב שניים, כגון שנפלה הסכין מידו על חבירו. אלא שבברייתא כתוב שאם שחט בו בשוגג שניים או רב שניים אינו גולה?

חיישינן שמא הרוח בבלתו: חוששים שהוא לא מת מהפגיעה בלבד אלא הרוח התערבה במוות, או שהפצוע פירכס יותר מדאי וגרם למיתתו. ובאופן כזה ההורג בשוגג פטור מגלות. כלומר אפילו שברור הדבר שפצוע כזה ימות לבסוף, בדיני 'גלות' נאמר שהפצוע בשוגג בצורה כזו פטור. ולכן מעידים עליו שמת להתיר את אשתו.

מאי בינייהו: בין שני הטעמים? **ביתא דשישא:** בית העשויו משיש שאין בו רוח. שחטיה בברא: בחוץ, במקום שיש רוח.

למדנו במשנה: לדעת ת"ק אין מעידין אלא עד ג' ימים, אבל לאחר מכן חוששים שהשתנתה מראיתו והוא נדמה כאדם אחר. לדעת רבי יהודה לא כל המצבים שוים, יש מצבים שהמת ממנה להסריח ולהתנפח: אדם שמן / מקום לא מוצל / יום חם.

לקולא פליג או לחומרא פליג: האם רבי יהודה מקל יותר מתנא קמא, שאפילו אם העידו עליו לאחר ג' ימים יש מצבים שהעדות מתקבלת. או שרבי יהודה מחמיר שאפילו בתוך ג' ימים יש מצבים שהעדות לא מתקבלת?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ת"ש דהוא גברא דטבע בכרמי: מעשה באדם שטבע במקום ששו 'כרמי' והעלו אותו מהמים במקום שנקרא 'בי הדייא' לאחר שלושה ימים, ורב דימי התיר לאשתו להתחתן. ומעשה נוסף היה באדם שטבע בנהר 'דגלת' (חדקל), והעלו אותו מהמים על הגשר של 'שביסתנא', ורבא התיר לאשתו להתחתן על פי עדות המלוויים שהכירו אותו והיה זה לאחר חמישה ימים מאז שטבע.

שתי הוראות אלו להתיר את אשתו אפשריות רק אם נאמר שרבי יהודה פליג לקולא.

שאני מיא דצמתי: המים צומתים ושומרים על צורת הגופה גם לאחר שלושה ימים.

קושיא: הרי אמנו מקודם שהמים מגדילים את כאב המכה ולא מאפשרים לה להתרפא?

והני מילי דכי אסקייה חזי בשעתיה: ודוקא שהסתכלו עליו מיד כשהוציאוהו מן המים (אפילו לאחר ג' ימים), אבל לאחר שהוא שוה מחוץ למים הוא מתנפח.

משנה: מים שיש להם סוף / אין להם סוף: מערה מלאה מים נחשבת ל'מים שיש להם סוף', וים נחשב ל'מים שאין להם סוף'.

נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה: זו דעת רבי מאיר, הסובר שמא לאחר שראינו שנפל למים יצא משם והלך לו, לפי שרבי מאיר סובר שאדם יכול לחיות ולשהות במים יום או יומים (ויש מפרשים שהוא יכול לשחות במים יום או יומיים).

אמר רבי יוסי וכו': רבי יוסי חולק וסובר שאדם לא יכול לשהות כ"כ הרבה זמן במים ולחיות, ואם הוא שהה במים בשיעור כדי שתצא נפשו אשתו מותרת, ולכן במים שיש להם סוף (= כגון מערה מלאה מים) אשתו מותרת, ואין לחשוש שמא הוא יצא מהמים מיד, לפי שאם היה יוצא היו רואים שיצא. אבל במים שאין להם סוף הוא מודה שאשתו אסורה, שמא יצא מהמים מיד במקום רחוק ואף אחד לא ראה.

מעשה בעסויא באחד ששללוהו לים... מן הארכובה ולמטה: אם עלתה בידם מן הברך ולמעלה אשתו מותרת להינשא, לפי שאין אדם יכול לחיות ובוודאי מת, ואם עלתה בידם מן הברך ולמטה לא תינשא, לפי שהוא יכול לחיות, ויש לחשוש שמא יצא מן המים ואף אחד לא ראה (ים הם מים שאין להם סוף, ולכן יש לחשוש שמא יצא ואף אחד לא ראה).

גמרא: מים שיש להם סוף - כל שעומד ורואה מארבע רוחותיו: כגון מערה מלאה מים, והרואה שאותו אדם נפל במערה שהה שם במשך זמן כזה שהנופל לא יוכל לחיות בתוך המים, ואח"כ הלך משם.

ההוא גברא שטבע באגם של מקום בשם 'מסקי', והתיר רב שילא לאשתו להינשא. אמר רב לשמואל - בוא וננדה את רב שילא שהשיא את אשתו שלא כדיון, לפי שיש לחשוש שמא הוא יצא במקום אחר. אמר שמואל לרב - לפני שננדה אותו נשאל אותו מדוע התיר לאשתו להינשא. שלחו רב ושמואל לרב שילא - מי שטבע במים שאין להם סוף, האם אשתו מותרת להינשא או אסורה? שלח להם רב שילא - אסורה. שוב שלחו לו רב ושמואל - האגם של 'מסקי' נחשב כמים שיש להם סוף או כמים שאין להם סוף? שלח להם רב שילא - כמים שאין להם סוף. שלחו לו רב ושמואל - א"כ מדוע התרת לאשתו להינשא, והרי הטובע במים שאין להם סוף אשתו אסורה? ענה להם רב שילא - טעיתי, שאני סברתי שכיון שמי האגם עומדים במקומם והטובע לא יכול לשוט למרחוק, הרי שאם הטובע היה יוצא היו רואים אותו, ולכן הם נחשבים כמים שיש להם סוף.

ולא היא: הגמרא דוחה את דברי רב שילא: כיון שיש באגם גלים, יתכן שהגלים לקחו אותו למקום רחוק ושם הוא יצא.

קרי שמואל עליה דרב וכו': שמואל שיבח את רב שלא באה תקלה על ידו, כלומר שלא נידה את רב שילא. ורב שיבח את שמואל שניצל מן המכשול לנדות את רב שילא ע"י שנטל עצה משמואל.

מכמרין מכמורין: שהיו פורשים רשתות של דייגים בירדן.

למחילה של דגים: חפירה שהדגים חופרים סמוך לשפת הנהר כמין מערה, והיא לא מלאה במים לגמרי, ואדם הנכנס לשם יכול להגביה את צווארו מעל המים.

אי הכי, מים שיש להם סוף נמי ליחוש למחילה של דגים: ושמה למחרת יצא מן המים והלך.

אמר רב אשי... צורבא מרבנן: תלמיד חכם, וכיון שהוא מפורסם הרי שאם הוא היה עולה מן המים היה יוצא קול שהוא חי, ואם לא יצא קול הרי שהוא מת, ואשתו מותרת להינשא גם כשהוא טבע במים שאין להם סוף.

ולא היא: הגמרא דוחה את דברי רב אשי ואומרת שבין אם הוא אדם רגיל או שהוא תלמיד חכם לא תינשא לכתחילה.

נענעתי לו ראשי: והגל עבר מעלי והלך.

אם יבואו רשעים על אדם ינענע לו ראשו: כלומר שלא יתגרה בהם, אלא יתכופף לפניהם עד שיעזבו אותו.

שמה חֵבֵר הוא: שהוא יודע ללחוש לנחשים ועקרבים שלא ינשכו אותו.

ות"ק, **אגב איצא:** שמחמת שעומד עליהם הוא דוחק אותם והם בוודאי נושכים אותו והוא מת, אבל גוב האריות יתכן שהוא מקום רחב ואינו דוחק אותם, וכן לפעמים הם אינם רעבים ולא אוכלים אותו.

ליורה מלאה יין ושמן: סיר גדול המלא יין ושמן שעומד על האש ורותח.

של שמן מעידים עליו שמת, לפי שהוא מבעיר כלומר כשהוא נופל לתוכו השמן ניתז על האש ומחמת כך היא בוערת הרבה יותר, ורגליו נשרפות ואינו יכול לצאת ומת.

של יין אין מעידים עליו שמת, מפני שכשהוא נופל לתוכו היין ניתז על האש ומחמת כך היא נכבית, ולמרות שאינו יכול לצאת לא מת, לפי שהיורה מתקררת לאחר שהאש כבתה.

אמרו לו: כשמכבים אש במים (או יין) בהתחלה היא נכבית אבל אח"כ היא בוערת יותר מבתחילה.

למדנו במשנתנו - אמר רב מאיר, מעשה באחד שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים (= ומוכח שאדם יכול לחיות במים הרבה זמן):

אין מזכירין מעשה ניסים: כלומר לא מביאים ראיה ממעשה ניסים, לפי שאף אם לא מת מחמת המים היה לו למות מחמת דבר אחר.

מאי מעשה ניסים? איזה נס אירע לאותו אדם שנפל לבור ועלה לאחר שלשה ימים? אם תאמר שחי למרות שלא אכל ולא שתה שלשה ימים, אין זה נס, שנאמר במגילת אסתר "יצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום" הרי שאפשר לחיות שלשה ימים ללא אוכל ושתייה.

אלא דלא ניים: הנס היה שהוא לא ישן שלשה ימים, וכפי שאמר רבי יוחנן - מי שנשבע שלא ישן שלשה ימים, מלקים אותו משום שנשבע שבועת שווא (= שבועה שאי אפשר לקיימה) וישן מיד. הרי שאי אפשר לחיות שלשה ימים ללא שינה.

ור"מ מאי טעמא: מדוע ר"מ כן מביא ראיה מהמעשה הנ"ל, והרי לא מביאים ראיה ממעשה ניסים?

כיפין על גבי כיפין: שבאותו הבור היו כמין בנינים ואולמות והוא נשען עליהם וישן.

ורבנן, דשישא הוו: רבנן אומרים שהכיפין היו משיש שהם חלקים, ואי אפשר להישען עליהם, ואדם לא יכול לישון כשהוא עומד, לפיכך זה היה מעשה ניסים.

ור"מ, אי אפשר דלא מסריך וניים פורתא: ר"מ אומר שלא יתכן שהוא לא נשען עליהם ונמנם מעט, וא"כ אין זה מעשה ניסים.

נחויא חופר שיחין: היה חופר בורות מים לעולי הרגל שישתו מהם הם ובהמתם, ובתו נפלה לבור שחפר אביה.

שעה ראשונה אמר להם שלום: שעדיין יכולה לחיות, אבל לאחר השעה השלישית אמר להם שבוודאי עלתה, שהוא ידע שלא יתכן שהיא תמות שם, לפי שדבר שמתעסק בו אותו צדיק (= נחויא אביה שטרח לחפור את הבורות) לא יכשל בו זרעו.

זכר של רחלים: האיל של יצחק אבינו שנשחט במקומו במעשה העקידה.

זקן אחד מנהיגו: אברהם אבינו.

משנה: אפילו שמע מן הנשים: שהיו מסיחות לפי תומן ללא כוונה להעיד – שמת פלוני, הוא יכול להעיד על סמך דבריהן.

בין שהוא מתכוין: כלומר האומר על אדם שמת הוא נאמן בין אם הוא מתכוין להעיד ובין אם הוא מסיח לפי תומו. לדעת רבי יהודה בן בבא גוי לא נאמן כשהוא מתכוין להעיד כי אנו חוששים שהוא משקר, אבל כשהוא מסיח לפי תומו הוא נאמן.

גמרא: למדנו במשנה: לדעת רבי יהודה אפילו אם שמע את התינוקות שאומרים שהם הולכים לקבור את איש פלוני יכול להעיד על פי דבריהם.

ודלמא לא אזלי: אולי הם בסוף לא הלכו, כלומר הם סתם דברו ובאמת האיש לא מת? הגמרא מתרצת שהם ספרו שהם חזרו מהלוויה של אותו אדם.

ודלמא קמצא בעלמא: אך עדיין יתכן שמת להם ג'וק שהם קראו לו בשמו של אדם פלוני, שלו הם ערכו את ה'לוויה' וה'הספד'? הגמרא מתרצת שהם מספרים מי הרבנים שהשתתפו בלוויה ובהספד.

*

לא שנו אלא שנתכוין להתיר: אפילו בגוי שמעיד - דוקא אם הגוי מתכוין בעדותו להתיר את האישה לא מאמינים לו, אבל אם הוא מעיד סתם מאמינים לו.

היכי ידעינן?: מתי הוא מכיון להתיר ומתי לא?

רבי יוחנן מקשה על ריש לקיש:

ברבי שהתריס עם שמונים וחמישה זקנים: רבי התווכח איתם, והם חלקו עליו.

אלא מתניתין.. היכי משכחת לה: הרי יוצא שגם אם הוא מתכוין להעיד הוא לא נאמן, וגם אם הוא מתכוין להתיר הוא לא נאמן, ואם כן באיזה מקרה משמע מהמשנה שהגוי כן נאמן – דהיינו כשהוא לא מתכוין להעיד ולא להתיר?

כי ההוא דהוה קאמר ואזיל: הגמא מביאה דוגמא למסיח לפי תומו. מעשה בגוי שהיה אומר והולך 'מי ישנו כאן מאנשי ביתו של בית חיזאי שישמע שמת חיזאי'.. ועל פי זה התיר רב יוסף את אשתו של חיזאי להתחתן.

וויי ליה לפרשא זירזא: ויי לפרש הזריז כלומר גיבור חיל שהיה בפומבדיתא שמת.

מאן איכא בי חסא: מי ישנו ממשפחתו של חסא שישמע שטבע חסא. כשרב נחמן שמע את הכרזתו של הגוי הזה הוא אמר 'האלוקים אכלו הדגים את חסא'. וכששמעה אשתו של חסא את דברי רב נחמן היא הלכה והתחתנה, ולא אמרו לה חכמים כלום.

אמר רב אשי מוכח מכאן שאמנם אמרו חכמים שהטובע במים שאין להם סוף אשתו אסורה, כי אנו חוששים שמא הוא יצא מהים במקום אחר – כל זה לכתחילה, אבל אם היא כבר התחתנה לא מוציאים אותה מבעלה.

איכא דאמרי: רב נחמן עצמו חיתן את אשתו של חסא, משום שרב נחמן אמר הרי חסא הוא אדם מפורסם ואם הוא היה יוצא מהים היה מתפרסם הדבר והיינו שומעים על כך. אך הגמרא דוחה זאת.